

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 11 Φεβρουαρίου 2026
(OR. en)

12655/25

Διοργανικοί φάκελοι :
2025/0162 (NLE)
2025/0163 (NLE)

AELE 82
CH 44
MI 634

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Θέμα : Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, καλούμενη στο εξής «Ένωση»,

και

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ, καλούμενη στο εξής «Ελβετία»,

καλούμενες στο εξής «συμβαλλόμενα μέρη»,

ΕΠΙΔΙΩΚΟΝΤΑΣ να ενισχύσουν και να εμβαθύνουν τη συμμετοχή της Ελβετίας και των επιχειρήσεών της στην εσωτερική αγορά της Ένωσης, στην οποία η Ελβετία συμμετέχει βάσει της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές, η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999 (καλούμενης εφεξής «συμφωνία»):

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι για την εύρυθμη λειτουργία και την ομοιογένεια στους τομείς της εσωτερικής αγοράς στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία απαιτούνται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των ελβετικών και των ενωσιακών επιχειρήσεων βάσει ουσιαστικών και διαδικαστικών κανόνων ισοδύναμων με εκείνους που ισχύουν στην εσωτερική αγορά όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις·

ΕΠΑΝΑΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ την αυτονομία των συμβαλλόμενων μερών και τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων τους και, όσον αφορά την Ελβετία, τον σεβασμό των αρχών που απορρέουν από τη συνταγματική της τάξη, συμπεριλαμβανομένων της άμεσης δημοκρατίας, της διάκρισης των εξουσιών και του ομοσπονδιακού συστήματος,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

ΑΡΘΡΟ 1

Στόχοι

Οι στόχοι του παρόντος πρωτοκόλλου είναι να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των ενωσιακών και των ελβετικών επιχειρήσεων στους τομείς της εσωτερικής αγοράς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας και να εξασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς με τη θέσπιση ουσιαστικών και διαδικαστικών κανόνων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

ΑΡΘΡΟ 2

Σχέση με τη συμφωνία

1. Το παρόν πρωτόκολλο και τα παραρτήματά του αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας. Δεν μεταβάλλουν ούτε το πεδίο εφαρμογής ούτε τους στόχους της συμφωνίας.
2. Τα άρθρα 13 και 14 της συμφωνίας καταργούνται.
3. Το άρθρο 12 παράγραφος 2 της συμφωνίας δεν εφαρμόζεται για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου.

ΑΡΘΡΟ 3

Κρατικές ενισχύσεις

1. Με την επιφύλαξη διαφορετικών διατάξεων που προβλέπονται στην συμφωνία, οποιαδήποτε ενίσχυση χορηγούμενη από την Ελβετία ή κράτος μέλος της Ένωσης ή χορηγούμενη υπό οποιαδήποτε μορφή μέσω κρατικών πόρων, η οποία στρεβλώνει ή απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό διότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή την παραγωγή ορισμένων εμπορευμάτων, είναι ασύμβατη με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς εφόσον επηρεάζει δυσμενώς το εμπόριο μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών εντός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας.
2. Συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς:
  - α) οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προέλευσης των προϊόντων·
  - β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα·
  - γ) τα μέτρα που καθορίζονται στο παράρτημα Ι τμήμα Α.
3. Είναι δυνατό να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς:
  - α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση·
  - β) οι ενισχύσεις για την προώθηση της εκτέλεσης σημαντικού έργου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή κοινού ενδιαφέροντος για τα συμβαλλόμενα μέρη ή για την αντιμετώπιση σοβαρής διαταραχής στην οικονομία κράτους μέλους της Ένωσης ή της Ελβετίας·

- γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο αντίθετο προς το συμφέρον των συμβαλλόμενων μερών·
- δ) οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και τον ανταγωνισμό σε βαθμό αντίθετο με το συμφέρον των συμβαλλόμενων μερών·
- ε) οι κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται στο παράρτημα Ι τμήμα Β.

4. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το παράρτημα Ι τμήμα Γ θεωρούνται ότι συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και απαλλάσσονται από τις απαιτήσεις κοινοποίησης βάσει του άρθρου 4.

5. Ενισχύσεις χορηγούμενες σε επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στο παρόν πρωτόκολλο, κατά το μέτρο που η εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου δεν εμποδίζει, εκ του νόμου ή εκ των πραγμάτων, την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό αντίθετο προς το συμφέρον των συμβαλλόμενων μερών.

6. Το παρόν πρωτόκολλο δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις όταν το ποσό που χορηγείται σε ενιαία επιχείρηση για δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας συνιστά ενίσχυση ήσσονος σημασίας κατά την έννοια του παραρτήματος Ι τμήμα Δ.

7. Η μεικτή επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να επικαιροποιήσει το παράρτημα Ι τμήματα Α και Β προσδιορίζοντας μέτρα που συμβιβάζονται ή κατηγορίες ενισχύσεων που μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

ΑΡΘΡΟ 4

Εποπτεία

1. Για τους σκοπούς του άρθρου 1, η Ένωση, σύμφωνα με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της, και η Ελβετία, σύμφωνα με την οικεία συνταγματική τάξη αρμοδιοτήτων, εποπτεύουν την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στο αντίστοιχο έδαφός τους σύμφωνα με το παρόν πρωτόκολλο.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου, η Ένωση διατηρεί σύστημα εποπτείας των κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τα άρθρα 93, 106, 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως συμπληρώνεται από τις νομικές πράξεις της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και τις νομικές πράξεις της Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα II τμήμα Α σημείο 1.

3. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου, η Ελβετία θεσπίζει και διατηρεί, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου, σύστημα εποπτείας των κρατικών ενισχύσεων το οποίο εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή επίπεδο εποπτείας και επιβολής ισοδύναμο με εκείνο που εφαρμόζεται στην Ένωση, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2, και το οποίο περιλαμβάνει τα εξής:
  - α) ανεξάρτητη αρχή εποπτείας· και

  - β) διαδικασίες που διασφαλίζουν ότι η εποπτεύουσα αρχή εξετάζει τη συμβατότητα των ενισχύσεων με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των εξής:
    - i) της εκ των προτέρων κοινοποίησης της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης στην εποπτεύουσα αρχή·

- ii) της αξιολόγησης από την εποπτεύουσα αρχή των κοινοποιηθεισών ενισχύσεων και της αρμοδιότητάς της να εξετάζει τις μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις·
- iii) της προσβολής ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής αρχής, με ανασταλτικό αποτέλεσμα από τη στιγμή που η πράξη είναι δεκτική προσφυγής, ενίσχυσης την οποία η εποπτεύουσα αρχή θεωρεί ασυμβίβαστη με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς· και
- iv) της ανάκτησης, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν και κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

4. Σύμφωνα με τη συνταγματική τάξη αρμοδιοτήτων της Ελβετίας, η παράγραφος 3 στοιχείο β) σημεία iii) και iv) δεν εφαρμόζεται στις πράξεις της Ελβετικής Ομοσπονδιακής Συνέλευσης ή του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Συμβουλίου.

5. Όταν η ελβετική εποπτεύουσα αρχή δεν μπορεί να προσβάλει την ενίσχυση της Ελβετικής Ομοσπονδιακής Συνέλευσης ή του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Συμβουλίου ενώπιον δικαστικής αρχής λόγω των περιορισμών της αρμοδιότητάς της βάσει της ελβετικής συνταγματικής τάξης, προσβάλλει την εφαρμογή της εν λόγω ενίσχυσης από άλλες αρχές σε όλες τις ειδικές περιπτώσεις. Αν η δικαστική αρχή διαπιστώσει ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, οι αρμόδιες ελβετικές δικαστικές και διοικητικές αρχές λαμβάνουν υπόψη τη διαπίστωση αυτή όταν εκτιμούν αν θα επιτρέψουν τη χορήγηση της εν λόγω ενίσχυσης στην υπόθεση της οποίας έχουν επιληφθεί.

ΑΡΘΡΟ 5

Υφιστάμενη ενίσχυση

1. Το άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο β) δεν εφαρμόζεται σε υφιστάμενες ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων καθεστώτων ενισχύσεων και μεμονωμένων ενισχύσεων.
2. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, οι υφιστάμενες ενισχύσεις περιλαμβάνουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου και εντός περιόδου πέντε ετών από αυτή.
3. Εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία καθιέρωσης του συστήματος εποπτείας δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 3, η εποπτεύουσα αρχή προβαίνει σε επισκόπηση των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας και τα οποία εξακολουθούν να βρίσκονται σε ισχύ και αξιολογεί εκ πρώτης όψεως τα εν λόγω καθεστάτα με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 3.
4. Όλα τα υφιστάμενα καθεστάτα ενισχύσεων στην Ελβετία υπόκεινται σε συνεχή επανεξέταση από την εποπτεύουσα αρχή ως προς τη συμβατότητά τους με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς κατά τις παραγράφους 5, 6 και 7.
5. Αν η εποπτεύουσα αρχή κρίνει ότι υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων δεν συμβιβάζεται, ή δεν συμβιβάζεται πλέον, με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές σχετικά με την υποχρέωση συμμόρφωσης με το παρόν πρωτόκολλο. Σε περίπτωση τροποποίησης ή κατάργησης ενός τέτοιου καθεστώτος ενισχύσεων, οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν την εποπτεύουσα αρχή.
6. Αν η εποπτεύουσα αρχή κρίνει ότι τα μέτρα που έλαβαν οι αρμόδιες αρχές είναι κατάλληλα για τη διασφάλιση της συμβατότητας του καθεστώτος ενισχύσεων με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, δημοσιεύει τα εν λόγω μέτρα.

7. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, αν η εποπτεύουσα αρχή κρίνει ότι το καθεστώς ενισχύσεων εξακολουθεί να μη συμβιβάζεται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, δημοσιεύει την αξιολόγησή της και προσβάλλει την εφαρμογή του εν λόγω καθεστώτος ενισχύσεων σε όλες τις ειδικές περιπτώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο β) σημείο iii) και το άρθρο 4 παράγραφος 5.

8. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, αν υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων τροποποιηθεί κατά τρόπο που επηρεάζει τη συμβατότητα της ενίσχυσης με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η ενίσχυση θεωρείται νέα ενίσχυση και, ως εκ τούτου, υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 4 παράγραφος 3 στοιχείο β).

ΑΡΘΡΟ 6

Διαφάνεια

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη εξασφαλίζουν τη διαφάνεια ως προς τις ενισχύσεις που χορηγούνται στο έδαφός τους. Όσον αφορά την Ένωση, η διαφάνεια βασίζεται σε ουσιαστικούς και διαδικαστικούς κανόνες που ισχύουν στην Ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις εντός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας. Όσον αφορά την Ελβετία, η διαφάνεια βασίζεται σε ουσιαστικούς και διαδικαστικούς κανόνες ισοδύναμους με εκείνους που ισχύουν στην Ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις εντός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει, όσον αφορά το έδαφός του και εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν πρωτόκολλο, τη δημοσίευση:

α) της ενίσχυσης που χορηγείται·

β) των γνωμοδοτήσεων ή των αποφάσεων των εποπτευουσών αρχών του·

- γ) των αποφάσεων των αρμόδιων δικαστικών αρχών του σχετικά με τη συμβατότητα των ενισχύσεων με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς· και
- δ) των κατευθυντήριων γραμμών και των ανακοινώσεων που εφαρμόζουν οι οικείες εποπτεύουσες αρχές.

ΑΡΘΡΟ 7

Όροι συνεργασίας

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται και ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, με την επιφύλαξη των αντίστοιχων νομοθεσιών τους και των διαθέσιμων πόρων τους.
2. Για τους σκοπούς της ομοιόμορφης υλοποίησης, εφαρμογής και ερμηνείας των ουσιαστικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και της αρμονικής ανάπτυξής τους:
  - α) τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται και διαβουλεύονται μεταξύ τους όσον αφορά τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα II τμήμα Β· και
  - β) οι εποπτεύουσες αρχές των συμβαλλόμενων μερών συνάπτουν ρυθμίσεις για την τακτική ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ άλλων σχετικά με τις επιπτώσεις στην εφαρμογή των κανόνων για τις υφιστάμενες ενισχύσεις.

ΑΡΘΡΟ 8

Διαβουλεύσεις

1. Κατόπιν αιτήματος συμβαλλόμενου μέρους, τα συμβαλλόμενα μέρη διαβουλεύονται μεταξύ τους, στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής, για θέματα που αφορούν την εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου.
2. Σε περίπτωση εξελίξεων που αφορούν σημαντικά συμφέροντα συμβαλλόμενου μέρους τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν τη λειτουργία του παρόντος πρωτοκόλλου, η μεικτή επιτροπή συνέρχεται, κατόπιν αιτήματος συμβαλλόμενου μέρους, σε επαρκώς υψηλό επίπεδο εντός 30 ημερών από την υποβολή του εν λόγω αιτήματος, προκειμένου να συζητήσει το θέμα.

ΑΡΘΡΟ 9

Ενσωμάτωση νομικών πράξεων

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές (καλούμενου εφεξής «θεσμικό πρωτόκολλο»), για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφοι 4 και 6 και του άρθρου 4 παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος πρωτοκόλλου, και προκειμένου να κατοχυρωθούν η ασφάλεια δικαίου και η ομοιογένεια του δικαίου στους τομείς της εσωτερικής αγοράς στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία δυνάμει της συμφωνίας, η Ελβετία και η Ένωση εξασφαλίζουν την ενσωμάτωση των νομικών πράξεων της Ένωσης που εκδίδονται στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Ι τμήματα Γ και Δ του παρόντος πρωτοκόλλου, καθώς και από το παράρτημα ΙΙ τμήμα Α του παρόντος πρωτοκόλλου, στα εν λόγω παραρτήματα το συντομότερο δυνατόν μετά την έκδοσή τους.

2. Η Ένωση, όταν εκδίδει νομική πράξη στον τομέα που καλύπτεται από το παράρτημα I τμήματα Γ και Δ ή από το παράρτημα II τμήμα Α, ενημερώνει σχετικά την Ελβετία το συντομότερο δυνατόν μέσω της μεικτής επιτροπής. Κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους, η μεικτή επιτροπή προβαίνει σε ανταλλαγή απόψεων επί του θέματος.
3. Η μεικτή επιτροπή ενεργεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 εκδίδοντας απόφαση το συντομότερο δυνατόν για την τροποποίηση του παραρτήματος I τμήματα Γ και Δ, καθώς και του παραρτήματος II τμήμα Α, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων προσαρμογών.
4. Με την επιφύλαξη του άρθρου 6 του θεσμικού πρωτοκόλλου, οι αποφάσεις της μεικτής επιτροπής δυνάμει της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου αρχίζουν να ισχύουν άμεσα, αλλά σε καμία περίπτωση πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η αντίστοιχη νομική πράξη της Ένωσης αρχίζει να εφαρμόζεται στην Ένωση.

ΑΡΘΡΟ 10

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν πρωτόκολλο επικυρώνεται ή εγκρίνεται από τα συμβαλλόμενα μέρη σύμφωνα με τις διαδικασίες τους. Τα συμβαλλόμενα μέρη γνωστοποιούν αμοιβαία την ολοκλήρωση των αναγκαίων για την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου διαδικασιών.

2. Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται της τελευταίας γνωστοποίησης όσον αφορά τις ακόλουθες πράξεις:
- α) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων·
  - β) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων·
  - γ) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
  - δ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
  - ε) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
  - στ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
  - ζ) Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·

- η) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων·
- θ) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ι) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ια) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
- ιβ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, σχετικά με τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σε προγράμματα της Ένωσης·
- ιγ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα.

ΑΡΘΡΟ 11

Τροποποίηση και καταγγελία

1. Το παρόν πρωτόκολλο μπορεί να τροποποιηθεί ανά πάσα στιγμή με αμοιβαία συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών.
2. Σε περίπτωση καταγγελίας της συμφωνίας σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 3 της συμφωνίας, το παρόν πρωτόκολλο παύει να ισχύει κατά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 36 παράγραφος 4 της συμφωνίας.
3. Σε περίπτωση που η συμφωνία παύσει να ισχύει, διατηρούνται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που έχουν ήδη αποκτήσει βάσει της συμφωνίας οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις πριν από την ημερομηνία παύσης της συμφωνίας. Τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν με αμοιβαία συμφωνία ποιες ενέργειες θα αναληφθούν σε σχέση με δικαιώματα στο στάδιο της απόκτησης.

Το παρόν πρωτόκολλο συντάσσεται σε δύο αντίτυπα στην αγγλική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, εσθονική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, κροατική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ολλανδική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική, ρουμανική, σλοβακική, σλοβενική, σουηδική, τσεχική και φινλανδική γλώσσα και όλα τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από το παρόν πρωτόκολλο.

..., ...

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Για την Ελβετική Συνομοσπονδία

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α

**ΜΕΤΡΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2
ΣΤΟΙΧΕΙΟ γ)**

Τα ακόλουθα μέτρα συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν υπόκεινται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο β):

[...].

ΤΜΗΜΑ Β

**ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΟΥΝ ΟΤΙ
ΣΥΜΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ,
ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ ε)**

Είναι δυνατό να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:

[...].

ΤΜΗΜΑ Γ

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4

Οι ενισχύσεις θεωρούνται ότι συμβιβάζονται με την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και απαλλάσσονται από τις απαιτήσεις κοινοποίησης βάσει του άρθρου 4 αν χορηγούνται σύμφωνα με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που καθορίζονται στις ακόλουθες διατάξεις:

- 1) κεφάλαια I και III του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2023 (ΕΕ L 167 της 30.6.2023, σ. 1)·
- 2) άρθρα 1 έως 6 της απόφασης της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3).

ΤΜΗΜΑ Δ

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΉΣΣΟΝΟΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ, ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 6

Οι «ενισχύσεις ήσσονος σημασίας» έχουν την έννοια που τους αποδίδεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L, 2023/2831, 15.12.2023).

Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, οι «ενισχύσεις ήσσονος σημασίας» έχουν την έννοια που τους αποδίδεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2023/2832 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L, 2023/2832, 15.12.2023).

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 4 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

ΤΜΗΜΑ Α

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

- 1) Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου και δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 2, εφαρμόζονται οι ακόλουθες πράξεις από την Ένωση:
  - α) κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9)·
  - β) κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/2105 της Επιτροπής, της 1ης Δεκεμβρίου 2016 (ΕΕ L 327 της 2.12.2016, σ. 19)·
  - γ) κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/1315 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2023 (ΕΕ L 167 της 30.6.2023, σ. 1)·

- δ) απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (EE L 7 της 11.1.2012, σ. 3).
  - ε) κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (EE L, 2023/2831, 15.12.2023).
  - στ) κανονισμός (ΕΕ) 2023/2832 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (EE L, 2023/2832, 15.12.2023).
  - ζ) κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1008/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, σχετικά με κοινούς κανόνες εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών στην Κοινότητα (EE L 293 της 31.10.2008, σ. 3).
- 2) Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου και σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3, η Ελβετία θεσπίζει και διατηρεί σύστημα εποπτείας των κρατικών ενισχύσεων το οποίο εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή επίπεδο εποπτείας και επιβολής ισοδύναμο με εκείνο που εφαρμόζει η Ένωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 και στο σημείο 1) του παρόντος τμήματος.

ΤΜΗΜΑ Β

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- 1) Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου και σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3, η ελβετική εποπτεύουσα αρχή και οι αρμόδιες δικαστικές αρχές της Ελβετίας λαμβάνουν δεόντως υπόψη και ακολουθούν, στο μέτρο του δυνατού, τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις οι οποίες είναι δεσμευτικές για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και την οικεία πρακτική λήψης αποφάσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται επίπεδο εποπτείας και επιβολής ισοδύναμο με εκείνο της Ένωσης.
- 2) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κοινοποιεί στη μεικτή επιτροπή και δημοσιεύει τις κατευθυντήριες γραμμές και τις ανακοινώσεις που θεωρεί συναφείς στο πλαίσιο της συμφωνίας.

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ
ΠΟΥ ΣΥΝΟΔΕΥΕΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χορηγήσει χρηματοδοτική στήριξη, υπό οποιαδήποτε μορφή, η οποία δεν υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει του εν λόγω πρωτοκόλλου και η οποία νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό μέσω της εμποϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών εντός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας, η Ελβετία μπορεί να ζητήσει τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων για να συζητηθεί το θέμα.
